

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

Sectio tertia, à Chalcedonensi Synodo, ad nostram usque aetatem
Origenismi fortunam persequens

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

mum ipsi affinxisse scribit; ideoque nempe quod Chrysofomi causam adversus Theophilum & Cyrillum defendisset: atamen veritate victum resipuisse, & temere jactatam calumniam prudenter revocasse.

XXV. Nonnullos autem contrariis ductos studiis Origeniano nomini hoc tempore fuisse comperio. Theodoretus Hæresicon seriem contexens, nullum in iis Origenismum, nullos Origenistas recenset; imo vero Origenem cum laude & honore appellat. Certe totis quinquaginta annis Theodoro vetustior Philastrius Brixientis, qui Hæreticorum item Catalogum edidit, nullam penitus fecit Origenistarum mentionem; quod in eo tamen minus mirandum est, ut pote qui Epiphani, Hieronymi, Iohannis Hierosolymitani, Theophili, Nitriensium, & Chrysofomi altercationes atate præcesserit. Origenistas vero palam se produnt Socrates Scholasticus, & Hermias Sozomenus in Historiis suis; ita diligenter argumenta perquirunt omnia, quibus fulciri secula hæc & roborari potest. Fuit ex eodem grege Sidonius Apollinaris, tuit & Auctor Prædestinati equalis temporum illorum, à Iacobo Sirmondo in lucem editus, studium suum adversus Origenem præ se ferens, & errores ipsius Operibus admittos, à falsariis, & librorum adulteratoribus Hæreticis intrufos & asperfos fuisse gnauiter contendens. Fertur etiam ex libris Origenis instructus ad impietatem & armatus Eutyches, impurus Hæreticus, unicam in Christo naturam posuisse. Adeo diversa homines de Origenis doctrina hac tempestate sentiebant.

SECTIO TERTIA.

I. Rursus è Palestina monasteriis Origenismus emergit. II. Origenistas apud Iustinianum accusat Sabas. III. Origenismum passim spargunt Nonnus & Leontius; IV. & aliquanto post Nonni discipuli Theodorus & Domitianus Origenismi causa crudelia multa perpetrant. V. Sarabaita unde dicitur. VI. Origenistarum gesta Imperatori renuntiatoris Gelasii Lauro Præfectus, ab ejus aditu excluditur; huic in reditu defuncto succedit Georgius Origenista; Georgio Cassianus, Cassiano Conon, orthodoxus orthodoxo. Antiochena Synodus. VII. Epistolam ad Meenam adversus Origenem scribit Iustinianus: VIII. cujus Epistolæ summa representatur. IX. Theophanis somnium. Iohannes Philoponus origenistat. X. Trium Capitulorum causa aliquanto post ventilari coepta est. XI. Edictum adversus Trium Capitula promulgat Imperator, unde Schismata multa oriuntur. XII. Restorescit Origenismus in Palestina. Synodus Quinta celebratur; XIII. & damnat Trium Capitula. Hinc magnis moribus Ecclesia conturbatur. XIV. Vtrum in Quinta Synodo de Origene actum sit. XV. Quid in ea adversus Origenem constitutum sit, exponitur. XVI. Nova in Origenismum facta odij accessio; XVII. qua prodeuntibus subinde annis paulatim obsoleuit. Insuper sibi tamen nonnullos identidem Origenes nactus est; XVIII. Graculos precipue: à Latinis vero benignius exceptus est. XIX. Oraculum divinitus editum S. Mechtildi de salute Origenis. Guidonis & Platina de Origene iudicium. Hujus causam tuentur Iohannes Picius, & Iohannes Nauclerus. Favet ipsi quoque Iohannes Tritemius, sed citra errorum ipsius defensionem. XX. Primus Origenis Opera prælo commisit Iacobus Merlinus, & pro eo Apologiam scribit; unde Masset & Beda convitiis appetitur. XXI. Defendunt Origenem Erasmus, Ferrarius, Sixtus Senensis, Genebrardus, & Halloxius eundem impugnant Baronius, & Bellarminus; Lutherus, & Beza: incerta Sculteti ratio: æquiores in eam se gerunt Espencans, Possevinus, Gretserus, & Binetus.

I. SUPERIORES turbas, velut de compado, multorum annorum induciæ consecutæ sunt, Origenismo faventibus quidem multis, pluribus etiam adstantibus, sed utrisque vel prementibus sententiam, vel citra discordiam aperientibus; quoad è Palestina monasteriis nova rursus dissensionis flamma erumpens, maximum in Ecclesia peperit incendium. Nam cum ex erectis à S. Saba asceteriis per nefas exiissent monachi quidam perduelles, & ad torrentem Thecoun in Palestina novam Lauram exstruxissent circiter annum Christi 517. reconciliatus cum illis Sabas, decorata à se & amplificata ipsorum Lauræ Iohannem quemdam præfecit. Scribit Cyrillus monachus, testis locuples, ut qui his locis & temporibus vixit, morti proximum Iohannem hujusmodi vaticinium edidisse. *Ecce veniunt dies, in quibus qui præsentem locum habitant, desiscunt à recta fide, & extol-*

Cyrrill. in
tit. 5. Sa-
bae. 49. 50.

A *lenter quidem in scriptis, ut cum divino David dicam, qui exacerbant: in audacia vero sua destruentur, et altitudo eorum repente decidet.* Dicitur res comprobavit: suffectus enim Sabæ nutu in Iohannis locum Paulus, vir simplex, in Mohachorum cœtum quatuor homines Origeniana lue laborantes non satis perpecta eorum doctrina admisit: quos inter primas obtinebant Nonnus quidam Palæstinus, non Origenistarum duntaxat, sed Gentilium etiam & Manichæorum erroribus implicatus, & Leontius Byzantius, vel, ut aliis placet, Byzacenus. Hi sub Agapero, quem Novæ Lauræ præesse iusserat Sabas, postquam Paulus solitudinis amans in Arabiam secessit, insaniam suam prodiderunt. Quo comperto Eliæ Hierosolymorum Episcopi, & Sabæ consilio usus Agaperus, ne latius serperet labe, Origenistas Laura confestim exturbavit. Nec impetrare potuerunt illi ab Hierosolymitano Præsule, B qui Eliæ successit, ut in integrum restituerentur: quoad eos Mamas, post Agapeti obitum, Novæ Lauræ rector suscepit, Origenismum quidem in sinu gestantes, sed Sabæ metu animum dissimulantes.

II. Grassantes interea per Palæstinam Samaritani maximis calamitatibus rem Christianam affligerunt. Nihil fecius Iustinianum, ejusque conjugem Theodoram, recens Imperium adeptos confictis calumniis circumvenit vir dignitate illustris, nomine Arsenius, arte veterator ac scycophanta, & Samaritanorum seditionis causam in Christianos refudit. Quibus acceptis Sabam refutandæ calumniæ ad Imperatorem allegat Hierosolymitanus Antistes anno Christi 530. Liberaliter eum excipit Iustinianus, prolixèque omnia defert. Tum vero præ cæteris unum id enixe postulavit Sabas, ut Arii, Nestorij, & Origenis dogmata, quibus Ecclesiæ conturbabatur tranquillitas, de medio tollerentur. Annuit Imperator, & Antonio Acalonitano, & Zacharia Pellæ Episcopis per literas dedit negotium, ut has profigarent Hæreses, & anathemati subicerent.

III. Sub finem sequentis anni humanis exempto Saba, magnum in Palæstina incrementum Origenismum accepit: huiusmodi enim castigatore expeditus Nonnus, administratus Leontio, non Novam solum Lauram, sed alia etiam hujus Eremiti monasteria hac peste afflavit. Frustra tamen in corrupendo Sucænsi asceterio conatus suos consumpsit, artes illius exfuffante Cyriaco, admirandæ virtutis sene. Igitur ut ad Monasterij hujus regimen allegeretur Petrus Alexandrinus, Origenistica vir addictus sectæ, perfecit Nonnus: verum ut is doctrinam suam explicare cœpit, magno statim omnium consensu dejectus D est. Petrum alium Gracia oriundum, prioris Petri consimilem & partiarium, eiq; à Nonni affectis suffectum, Catholici itidem abdicarunt dignitate, & Cassianum tandem Scythopolitanum, fidei ac morum integritate florentem, monasterij Sucænsis Archimandritam constituerunt. Cyrillum quoque monachum, qui Sabæ vitam literis mandavit, ad eundem Cyriacum literas ferre iussit Iohannes Silentarius, Episcopus, in Sabæ Laura tunc temporis delitescens, Origenistis insensus, quibus enixe ab eo postulabat, ut Nonni ac Leontij, aliorumque Origenistarum, qui Novam Lauram insidebant, confutationem & exilium à Deo impetraret. Respondit Cyriacus prope esse, cum miserrime Nonnus & Leontius essent interituri, reliqui vero ipsorum affecta è Nova Laura expellerentur. Tum sermones hunc inter & Cyrillum de rebus Origenistarum ultro citroque habitos fuisse E narrat Symeon Metaphrastes, à quo Cyriaci vita conscripta est. Circa hoc ipsum tempus aliqua Origenis opuscula Bellator Presbyter in Latinam linguam refundebat.

IV. Res aliquantisper tranquillare videbantur, cum Nonni discipuli Domitianus, & Theodorus, cognomento Alcidas, Ancyranus ille, hic Casarea Cappadociæ creatus Antistes, ad promovendum Origenismum recens adepta potestate abusi sunt. Eorum quippe præsidio confisi Origenistæ non iam per cuniculos, non subdolis ratiocinationibus incautas mentes expugnare tentarunt, sed aperta vi grassantes, armis instructi, quorum animos labefactare non poterant, eorum monasteria funditus diruebant. Et in maximam quoque Sabæ Lauram ea strages incubuisset, nisi via aberrantes in aspera incidissent loca, unde infecta re pedem demum retulerunt. Magnos etiam ex eo sumserunt spiritus, quod Petrum F Hierosolymitanum Episcopum compositis dolis eo perpulerunt, ut in communionem reciperet Petrum Alexandrinum, quem Sucænsis monasterij Præfectura depulsum diximus, & Iohannem cognomento Strongylum. Quo factò tantum Origenistis accessit fiducia, ut jam quaquaversus doctrinam suam, sic tanquam legem, promulgarent: si quos obvios haberent Hierosolymæ monachos orthodoxos, male multantes turpiter eicerent; multos etiam gravissimis supplicij exercuciarent. Quibus ad eos perlatis, qui circa Iordanem sedes posuerant, ad opem focij ferendam cœunt, & in Sabæ Lauram, velut in propugnaculum confugiunt. At illic quoque manu facta advolant Origenistæ, & foribus effractis, Laura potiti, ex orthodoxis complures vulneribus concidunt.

V. Hæc in vita Sabæ narrans Cyrillus, & Origenistarum illorum petulantiam describens, *Quinetiam, inquit, si aliquem ex orthodoxis monachis deprehendissent in sancta civitate, im-*
c c ij

plia manu ferientes, & Sabaiten vocantes, illinc eum turpiter expellebant: Sabaiten intellige, Sabae A
 sectatorem & discipulum; nisi forte malis legere, *Sarabaiten*. Triplex erat apud Aegyptios
 monachorum genus, Cœnobarum, Anachoretarum, & Sarabaitarum: Sarabaita pro-
 prio arbitrio vivebant extra cœnobia, homines avari, hypocritæ, scortatores, gulosi. Disti-
 videntur à *ררר*, *rebellis, refractarius, contumax*. Meminere illorum Cassianus, Benedictus,
 Humbertus, Ivo, & alij. Eisdem *Remoth*, h appellatos scribit Hieronymus Epistol. 22. ad
 Eustoch. cap. 15. Quidam legunt *Remboth*, quam vocem à Græco *ῥεμθ* detortam ali-
 quis forsitan existimaverit. *remth* hominem vagum atque erronem sonat. Tales au-
 tem Sarabaita. Cassianus Collat. 18. *Sarabaitas* asserit non contentos Abbatu cura atque imperio
 gubernari, hoc præcipue procurare, ut absoluti à Seniorum iugo, exercendi voluntates suas, & proce-
 dendi, vel quod placuerit evagandi, agendique quod libitum fuerit, habeant libertatem. Quid si pro B
 Remboth legamus *Rehoboth*, à *ררר*, seu *רררר*, Arabica voce, quæ Monachum sonat.
 At Isidorus libr. 2. De Offic. Eccles. cap. 15. *Sextum genus est*, inquit, *Monachorum & ipsam*
teterimum, atque neglectum, quod per Ananiam & Sapphiram in exordio Ecclesia pallavit, & Apo-
stoli Petri severitate excisum est; quique ab eo quod semetipsos à cœnobiali disciplina sequestrant, suasque
appetunt liberi voluntates, Aegyptiorum lingua Sarabaita, sive Renuita nuncupantur. *ררר* enim idem
 sonat ac *Renuita*. Sed tamen non absurde quis conjecerit hoc loco legendum *Rehivita* quod
 idem est ac *Rehoboth*, à *ררר*, adeo ut duas monachorum illorum Aegyptiacas appellatio-
 nes, *Sarabaitas*, & *Rehoboth*, sive *Rehivitas* expresserit: ait enim: *Aegyptiorum lingua Saraba-*
ite, sive Rehivita nuncupantur. Quæ vox posterior facile recusa est in *Renuita*: unde Odo Clu- C
 niacensis Collat. 3. *Nos miseri non sumus monachi, ut falso nominamur, sed Sarabaita, idest, Renui-*
te, qui jugum regularis disciplina tenuimus. Caterum vocabulum *ררר*, seu *רררר* quo notatur
 Monachus oritur ex *ררר*, *contumax, pertinax*: hinc quis fortasse Sarabaitas dictos putet,
 monachos inquietos, contumaces, & turbulentos; nam eos inter se altercari & conten-
 dere solitos tradit Hieronymus. Nominatos quidam suspicantur *ררר*, *ררר*, *ררר*, *ררר*,
ררר, sic enim vocem hanc interpretantur Helychius & Suidas. Promti autem
 erant in venerem Sarabaita: quapropter ait Humbertus Cardinalis: *Vnde & fornicantes sa-*
rabaitas venerantur; sed verisimilius est, quod atulimus priore loco nominis huius verilo-
quium. Vtut est non præter rationem credi possit, ejusmodi convitio pios & orthodoxos
monachos ab impiis Origenistis fuisse traductos: sed nihil tamen mutamus: nec asserimus
quiequam, sed tantum proponimus. Atque hæc obiter.

VI. Expugnata Sabæ Laura ad Imperatorem Patrum consilio proficiscitur Gelasius D
 Monasterio præfectus, rerum gestarum summam ad eum perlaturus: verum Theodori Ce-
 sariensis Episcopi artibus effectum est, ut omnis ad Imperatorem, & ad Constantinopoli-
 tanum Episcopum aditus ei præcluderetur, & re tandem infecta discederet. Revertentem
 Amorij, quæ Phrygia vrbs est, mors oppressit. Quibus intellectis, Sabæ Lauram Georgio
 euidam consecraneo suo regendam committit Theodorus & Domitianus. Orthodoxos
 ille confestim Laura exigit. At ipse quoque non multo post libidinose ejusdem impuri-
 tatis convictus Monasterio abigitur, cum paulo ante turpissimo exitu Nonnus vitam elau-
 sisset. Georgium excepit Cassianus vir sanctis & legitimis disciplinis in Sabæ umbraculis
 institutus: Cassianum post decem menses defunctum Conon doctrinæ integritate & vir-
 tute nulli secundus, à quo frequentibus dissidiis afflicta, & prope iam deserta Laura revo-
 catis Patribus orthodoxis in pristinum splendorem restituta est: cum præsertim profligan-
 do Origenismo operam suam navaret iisdem temporibus Theodosius apud Palæstinos
 Cœnobiarcha, qui inter regionum illarum Monachos insigni morum sanctitate magnam
 fuerat auctoritatem consecutus. Quæ circiter tempestate harum regionum Origenistas
 collecta ab Euphrasio Antiocheno Præsule Synodus anathemate damnavit; ut narrat
 Auctor Synodici, quod nuper in Bibliotheca Iuris Canonici recudi curavit eruditissimus
 & humanissimus Henricus Iustellus, Christophoro patre dignissimus filius. Fractis autem
 Origenista viribus desiterant ab Orthodoxorum insectatione; multas vero inter se turbas
 & prælia conciverunt.

VII. Pelagio S. R. E. Diacono Constantinopolim à Palæstina redeunti comites se ad-
 junxerunt monachi aliquot Palæstini. Causa hæc proficiscendi fuit. Præcipua quædam ex
 Origenis libris hæreseon capita excerpserant. Ea Iustiniano offerre, & ut una cum Orige-
 ne damnarentur, impetrare volebant. Florebat tunc temporis Imperatoris gratia Theo-
 dorus ille quem dixi, Cæsareæ Cappadociæ Episcopus, acerrimus Origenianæ causæ propu-
 gnator: cui cum male idcirco vellet Pelagius, Palæstinos monachos Constantinopolim
 perduxit, & adspulso habens Menam Constantinopolitanum Patriarcham, à Iusti-
 niano flagitavit, ut eorum postulatis annueret. Rerum Ecclesiasticarum arbitrium ad se
 deferri gaudens Imperator voti eos compotes fecit, & nomine suo Epistolam ad Menam
 conferribi iussit, qua Origenis, & Origenianorum dogmatum damnatio continetur. Ope- F

A repretium est ipsa Liberati Carthagenensis Archidiaconi verba recitare : *Tubente eo dictata est in Origenem, & in illa Capitula anathematis damnata, quam subscribentes una cum Mena Archiepiscopo apud Constantinopolim reperti, deinde directa est Vigilio Romano Episcopo, Zoilo Alexandrino, Ephraimo Antiochens, & Petro Hierosolymitano, quibus eam accipientibus, & subscribentibus Origenes damnatus est mortuus, qui vivens olim fuerat ante damnatus.* Ita Adamantij damnationem nobilissimi Ecclesie Antistites calculo suo comprobaverunt. Hac circa annum 538 facta deprehendimus.

VIII. Minime vero Origenistas, sed Origenem ipsum hac Epistola petit Iustinianus, enumeratisque ipsius erroribus inter Hæreticos recensendum sancit : ei τίνων, inquit, ἀπειρεσις αἰρετικοὶ ἔπι ἐνός τιζόν, ἢ διουτέρον δογματικὸς ἀδελφότητὴν ἐκείνων (1) ἢ ἀγνοίας ἐκείνων B σίας, ἡ ἀποβληθέντες ἀνάθεμα πρὸς τὸ ἴδιον δογματικὸν, πρὸς ἄλλας χειρῶν ἂν ἀνέξει) ὡς εἰρήνης τε καὶ ἡ ποιεῖν ἀπὸ συγχρηματικῶν ἀπαιτιῶν, τὰ ποσούτας μὲν εἰρηκός ἐλασθημίας, πᾶσι ἢ ἰδίον αἰρετικῶν ποσούτων ἕλκω ἀπολείας, καὶ βλασφημίας ἀδελφότητος, καὶ δὲ τὰ το, καὶ ἄλλὰ τὸ ἀγνοίας ποσούτων ἐκ τούτων ἡμῶν ἀνάθεμα χρομῶν μὲν τὸ μυστικῶν ἀπὸ δογματικῶν ; Si igitur omnes Hæretici, ob unius forsasse vel alterius dogmatis perversionem eiectioni sunt ἐκείνων sanctissima Ecclesia, quis prorsus Christianorum sustinebit Origenem, vel nefarias eius lucubraciones defendere, à quo tot impietates prolatae sunt, & tanta exitij & impietatis materia universis propemodum Hæreticis subministrata est, ideoque à sanctis Patribus iam olim anathemati cum perniciosi suis dogmatibus subjectus est. Ad hæc promta est & parata exceptio : si error hæreticum facit, fateor hæreticum esse Origenem ; sin pertinacia, quis erroribus pertinaciter adhasisse Origenem dicere audeat ? Ostendit deinceps Imperator Paganis & Manichæis Adamantium consensisse, ex ejusque decretis Arianam hæresim coaluisse : tum animarum ἀποπέρας tanta contentione oppugnat, ut facile appareat inter Origenianas sententias hanc potissimum hujus avi Origenistis arrisisse, quod & ex Euthymij, & Cyriaci vitis à Cyrillo lucubratis intelligitur. Notandum porro Chrylostomi patrociniū libenter asciscere Iustinianum, ut hoc quoque subsidium Origenistis eripiat. Iocularis vero est, & ut verius loquar puerilis Iustiniani hallucinatio, cum adversus Origenis sententiam, quæ astrat ratione prædita esse fingit, disputans, hunc affert Basilij locum ex Homil. 3. in Hexaem. ἡμῶν δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐστὶν τὸς λόγους, ἀλλὰ τὸ δὲ ἀποβληθέντων ὁδῶν, &c. tum deinde subnectit : ἀλλὰ δὲ πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἐν τῇ εἰρήνῃ τὸν πατρίαν, πρὸς τὸν δὲ τῆς ἐκκλησίας ἐστὶν τὸς ἡμῶν λόγους, ἀλλὰ ἀποβληθέντων ὁδῶν (2) ἢ τὸ δὲ πρὸς τὸν δὲ ἀγνοίας τῆς ἐκκλησίας ἀποβληθέντες, καὶ τὸ ὁμοφρονῶν ἐκείνων. εἰ γὰρ εἴπερ πρὸς τοὺς ἐκ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν ἐστὶν τὸς λόγους, καὶ δὲ τὰ εἰπεῖν, ἡμῶν, τὸς τῆς ἐκκλησίας ἐκείνων. ἀλλὰ δὲ τὰ εἰπεῖν, τὸς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, τοὺς τῆς ἐκκλησίας ἐκείνων. Adverte porro debent auditores, Patrem (Basilium) cum dicit, Sermo nobis est ad eos qui sunt ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, de Origene, qui à gratia Dei & à sancta Dei Ecclesia depulsus est, deique eius affectis loqui ; & dicendo quidem, ἡμῶν, eos qui in Ecclesia consensum significasse ; dicendo vero, τοὺς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, eos notasse qui ea exturbati sunt. Nempe ignorabat bonus ille Imperator, sive qui ipsius nomine Epistolam hanc concinnarunt, particulam, ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, non disjunctionem semper & divisionem, sed conjunctionem etiam, & sectam ac vitæ institutum notare : οἱ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, Hæretici ; οἱ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, Stoici ; οἱ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, Pythagorici. Igitur, οἱ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, hoc est, Christiani, Ecclesiastici ; ad eos enim quatenus Paganis opponuntur, sermonem suum Basilium converterit. Post errores Origenis prolixè confutatos petit demum à Mena Iustinianus, ut Episcoporum & Cœnobiarcharum, qui tunc Constantinopoli agebant, conventum habeat, ab usque Origenem, & Origenis dogmata respui & anathematis conteri proeuret ; & rerum à se in hac causa gestarum exemplaria ad Prasules & Abbates quaquaversus transmittat, ut ipsi quoque anathemata Origenis propria subscriptione confirmet. Vetat præterea Episcopum vel Archimandritam constitui quemquam, nisi prius Origenem una cum aliis Hæreticis, qui de more in editis libellis anathematis confodiuntur, toto animo detestari se & damnare fuerit professus. Significat postmodum literas à se eodem hoc exemplo missas ad Vigilium Papam, & ad Patriarcham Alexandrinum, Hierosolymitanum, & F Theopolitanum, hoc est Antiochenum. Antiochiam quippe post terræ motum auspiciato nomine Theopolim Iustinianus appellavit. Ad hæc ex uno ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας Opere, qui maxime capitales vili sunt errores colligit, & ob Lectorum oculos ponit. Denique verba ipsa præscribit, in quæ anathematismos adversus Origenis dogmata concipi velit, quorum postremus Origenem ipsum damnatorum dogmatum auctorem percellit.

IX. Conferendum huc videtur Theophanis Nestoriani monachi visum, quod à Moscho Evirato in Prato Spirituali, cap. 26. narratur. Adierat Cyrillum Theophanes ille aliis ipsum de rebus percontaturus, quem cum in Nestorij luto hæere perspexisset Cyrillus, orare jussit ut ecquæ verior esset doctrina, sibi pateheret. Oranti adstitit quidam, aspectu terribilis, assumtumque deduxit in tenebrosū locum, & fœtidis ignibus horridum : tum ei mediis in flammis Nestorium, Eutychetem, Apollinarem, Dioscorum, Severum, Ori-

genem, & alios aspicienti, destinatum hunc esse locum dixit Hæreticorum supplicis; in A
 eoque futurum ut pœnas ipse det aliquando, nisi à præceptis animo opinionibus discesserit.
 Vitum Cyriaco narravit Theophanes, & Catholica Ecclesiæ nomen dedit. Laudatur istud
 Moschi opus in Septima Synodo, indeque multum ipsi auctoritatis accessisse credentes
 plerique, id Theophanis somnium pro edito divinitus oraculo habent. Quo equidem pa-
 rum permoveor, nam ejusmodi somniationum ferax est Græculorum, ac præsertim Mona-
 chorum natio; & quacunq; per otium imaginum artifex mentis facultas fingit, sic tam-
 quam Dei effata sibi aliisque proponere prompta & facilis. Minime autem ex laudata in Se-
 ptima Synodo sermone illius Moschi particula totum opus existimandum censeo: mul-
 tis alioquin damnosis lucubrationibus plena usquequaque adjungenda esset fides; quo-
 rum selectum aliquem, si forte, locum Synodus aliqua usurpaverit. Vigeat ea tempestate B
 Iohannes Grammaticus, cognomento Philoponus, Alexandrinus, literis exquisitis appri-
 me eruditus: sed propter Catholica fidei contraria dogmata inter Hæreticos relatus, nam
 Tritheitarum parens fuit, & juxta Origenem corporum resurrectionem insitatus est, scri-
 pto in id argumentum Opere quo Patrum auctoritatem ludibrio habuit; sed à Theodosio
 monacho, Conone, Eugenio, & Themistio luculenter refutatus est.

X. At Theodorus Ascidas Origenistarum, & Acephalorum, sive Monophysitarum co-
 lumen, cum Origenem ab Episcopis Iustiniani opera reprobaturum ægre ferret, Theodo-
 rum Mopsuestiæ Episcopum, Origeniano nomini, dum viveret, infensum, & multis ad-
 versus eum editis Opusculis celebrem oppugnandum sibi, & anathematis subjiciendum
 proposuit, ob id maxime, quod à Chalcedonensi Synodo fuerat laudatus. Imperatori ita-
 que Concilij huius auctoritatem adversus Acephalos scriptis defendenti, favore Theodo-
 ræ Augustæ suggerit, frustra scribendi laborem ab eo suscipi, qui posset Acephalos ad suam
 communionem compendio revocare, si Theodorus Mopsuestenus, & Ibas Edesseni ad
 Marin Persam Epistola, ut pote Nestorij lue contaminata, & Theodoretij Castigationes
 adversus duodecim Cyrilli Capitula sive Anathematismos totidem Nestorij Castigationes
 oppositos damnarentur; his quippe Acephalorum cum Catholicis concordiam maxi-
 me retardari.

XI. Assensit credulus Imperator, & pacis in Ecclesia conciliandæ cupidus Edictum à
 Theodoro Ascida confectum suo nomine promulgari passus est, Romam recens profecto
 Pelagio Diacono, postquam apud Iustinianum Apocrisiarij munere functus est. Hoc Edi-
 cto anathema is esse jubetur, qui Theodorum Mopsuestenum, qui Epistolam ad Marin
 Persam Hæreticum, quam Ibas conscripsisse fertur, quique scripta Theodoretij adversus
 Cyrillum & duodecim ejus Capitula, defenderit. Verum perparum id valere intelligens
 Imperator, nisi Episcoporum subscriptione vim ac robur adipisceretur, multos ad assen-
 sum pertraxit; multi, quod salva Synodi Chalcedonensis auctoritate Capitula hæc labe-
 factari non posse, & in Ecclesiasticis rebus insuperhabendam esse Imperatoris auctorita-
 tem crederent, consentire renuerunt. Vigilium ipsum Romanum Pontificem, ea tuen-
 tem Capitula, Constantinopolim accessit Iustinianus; sententiam rogat super Tribus ca-
 pitulis; tergiversatur Pontifex; Episcopos XXX, qui aderant in Synodum colligit; &
 quid quisque sentiret, scripto edere jubet; demumque in Iustiniani sententiam concedit;
 & anno 548 Decretum edit, quod *judicatum* appellatur, eoque Tria se damnare Capitula
 declarat, salva Synodi Chalcedonensis auctoritate. Hinc tamen Schismata multa constata
 sunt, cum Synodi hujus reverentiam & majestatem à Romano Pontifice violatam Epi-
 scopi præcipue Occidentis existimarent; quamvis urgenti Iustiniano, ut absque ulla Syn-
 nodi huius mentione in Trium Capitulorum damnationem consentiret, constanter resti-
 terit. Sed tandem ad saniorum mentem reversis Mena Constantinopolitano, & Theodo-
 ro Casariensi, quos à sua communionem removerat Vigilus, & abrogatis item Edictis,
 quæ de Tribus Capitulis publicaverat Iustinianus, placuit legitimæ Synodo questionum il-
 larum disceptationem & arbitrium permitti.

XII. Origenistarum interim secta in Palestina rursum ac vicinis regionibus nova in-
 crementa capiebat. Scribit Leontius Neapoleos Cypri antistes, qui Heraclio Imperatori
 eorvus fuit, quævisse aliquando inter se duos Asceterij ejusdem, quod erat Emesæ pro-
 ximum, monachos, cur Origenes hæreticus (sic enim appellatur) tantis à Deo dotibus
 ornatus fide excidisset. Cumque alter non Dei, sed naturæ donum, eam qua pollebat
 scientiam esse pugnaret; alter contra neminem ex naturæ dono ejusmodi excudere opera
 posse pertenderet, qualia ab eo conscripta sunt; visum utrique est rem ad Palestinæ mo-
 nachos, quorum tum magna pererebuerat fama, dijudicandam deferre. Pergunt illi ad
 Monasteria Mari mortuo contermina, & Iohannem Abbatem ac Symeonem rogant, ce-
 quid de re inter se quaesita sentiant: illi vero Symeonem alium, cognomento Salum (quod
 est, ut conjicio, שלום, mutato 3 finali in 4, quemadmodum in *arabæ*; pro, Annibal) idest
 infantum

A infanum & fatuum, Emeſe habitantem conſuli iubent. Vir ille factus ac inanis gloriae proculcanda cauſa modeltiam ſuam delirationis ſimulatione tegebat, vulgoque pro morione habebatur. Is lupinorum, quos tum forte comedebat, ſymbolo uſus, aduentibus monachis ſignificavit, Origenem ingenio ſuo conſumum, cum altiora ſectaretur, in mare lapſum periiſſe. Hoc ipſo anno Origeniſmi ſuſpectum Macarium Hieroſolymitanum Patriarcham, priuſquam electionem ipſius ſuffragio ſuo Imperator roboraret, ſede ſua deturbatum fuiſſe narrat Evagrius: at in eandem aliquanto poſt reſtitutum, cum Origenem, Evagrium, & Didymum damnaret, ab eodem proditum eſt. Quamvis autem publice & privatim Origenes infamaretur, nihilo magis Origeniſtarum Palaſtinorum animi confederunt: cumque in Nova praecipue Laura ſecta ipſorum inualeſceret, ab Euſtochio Hieroſolymorum Epifcopo inde extruſi ſunt. In varias illi partes diſſeminati, multos dogmatis ſuis inſecutos ad opem ſibi ferendam pellexerunt. Impenſe fauebat illis Theodorus ille quem dixi Aſcidas, Iuſtiniani conſiliorum particeps, magnaque ipſi familiaritate conjunctus. Factum ille Euſtochij vituperabat palam, & in ipſum aulam commovebat. Atque hanc cogenda Quintae Synodi cauſam fuiſſe ſcribunt Evagrius & Nicephorus.

XIII. Coaſta Conſtantinopoli Synodo anno 553. multis in ea de Tribus Capitulis actum eſt. Quae ſingula huc referre quoniam non eſt noſtri inſtituti; dixiſſe hoc unum ſufficiat, renitente Vigilio, qui Synodi celebrationi pro viribus interceſſerat, & Tria Capitula denuo defendenda ſuſceperat, damnata illa nihilominus fuiſſe; & Vigilium Theodori, Ibae, & Theodoretii partes tuentem per libellum à ſe compoſitum, & Iuſtiniano miſſum, C quem *Conſtitutum* appellavit, & Concilio ſubſcribere recuſantem, in cuſtodiam fuiſſe actum, modicum ei panis & aquae fuiſſe ſuppeditatum, ut habet Anaſtaſius in ipſius vita, multoſque Epifcopos ex Illyricis praecipue & Aſiis, eandem ob cauſam ſedibus fuiſſe dejectos, exilio multatos, & modis omnibus male habitos; alios ditatos muneribus aſſenſum praebuiſſe: ſed Romanam demum Eccleſiam inter Oecumenicas, & legitimas Synodos Quintam, vel Vigilij ipſius, vel Pelagij, aliorumque Pontificum nutu admiſiſſe; & ab exilio, rogatu Narſetiſ, reuocatum cum aliis Vigilium, dum Romam repeteret, in Sicilia obiſſe. Maniſteſtum itaque eſt ex Origeniſtarum altercationibus, & Pelagij ac Theodori Caſarienſis ſimulacris & odiis hos motus & turbas in Eccleſia extitiſſe. *Illud liquere omnibus credo, inquit Liberatus, per Pelagium Diaconum, & Theodorum Caſaream Cappadociae Epifcopum hoc ſcandalum in Eccleſiam fuiſſe ingreſſum. Quod etiam publice ipſe Theodorus clamavit, ſe & Pelagium viros incendendos, per quos hoc ſcandalum introiit in mundum. Domitianus ipſe Ancyranus Origenica doctrinae aſſertor, in Epiftoſa quadam ad Vigilium Papam, Origeniſtarum opera factum agnoſcit, ut Tria Capitula à Iuſtiniano damnarentur: teſtis Facundus Hermianenſis Epifcopus libr. 1. ad Iuſtin. cap. 2. *Inuenit, inquit, deſideratam occaſionem* (Hæreticorum ſpiritus) *ex favore quorundam, qui ſub nomine Chriſtiano latenter in Eccleſia gentile Origenis dogma ſectantur. Et quia per inſtantiam in ea religionis ejuſdem profani dogmatis iterata damnatio eſt; hinc eius ſectatores exarſerunt aduerſus Eccleſiam, querentes, tam quacumque poſſent in miſſione turbare. Et hoc totum publicam notitiam non eſſugit: praeterea cum & Domitianus quidem Ancytenſis ciuitatis Epifcopus Provinciae prima Galatia, qui ſuit ipſius Origenicae hæreſis manifeſtus aſſertor, per libellam quem ad beatiffimum Papam Vigilium ſcripſit, Deo extorquente confeſſus eſt, quod eiuſ complices Origeniani, cum viderent non ſe poſſe proprium dogma defendere, neque ſibi quicquam ſpei de conſtituto reſtare, ad ultionem eorum quae contra Origenem geſta ſunt, hoc Eccleſiae ſcandala commoverunt. Quod & clarius repetit libr. 4. cap. 4.**

XIV. Vtrum porro de Origene ac Origeniſtis in Quinta Synodo actum ſit, inueſtigandum eſt: nam de iis penitus ſimile ipſam nulla uſus circuitione Halloxius aſſeruit; & quae ante, vel poſt Concilium aduerſus Origenem geſta ſunt, ea multos vel odio Origenis, vel Imperatori adulantes, vel humanitus lapſos, in Concilio ipſo geſta ſcripſiſſe. Equidem ſic olim exiſtimaviſſe me fateor, quod jaſtari vulgo & credi ſolet, huius auctoritate Concilij damnatum fuiſſe Origenem, Origeniſque doctrinam, id Graecorum fraude fuiſſe conſectum, & in Evagrii hiſtoria forte inſertum. Ad id credendum his poſſimum rationibus permouebat: nullam in Actis Concilij Origenis extare damnationem, nullam apud Victorem Tununenſem, vel Facundum, horum temporum æquales, & rerum geſtarum teſtes. Verum re accuratius penſitata, actam in Synodo Origenis, Origeniſtarumque cauſam, ipſumque cum aſſectis, & dogmatis damnatum, & anathematis conſoſum fuiſſe non perſuaſus ſum modo, ſed quicumque etiam aliter ſenſerit, vel parum attentum, vel non ſatis prudentem eſſe oportere. Cauſas cur id crediderim has habui. Primum totius rei ſummam, & verba ipſa Anathematis ab Evagrjo relata eſſe video, quem totum Graeculorum agmen ſequitur, Auſtor Chronici Alexandrini, Georgius Syncellus, Theophanes, Photius in libello De Synodis, Nilus Rhodius, & Anonymi duo qui De Synodis quoque ſcripſerunt, quoſque in Canonici Iuris antiqui Bibliothecam contulit Henricus luſtellus

A XV. Nunc quoniam de Origene in Quinta Synodo actum fuisse constat, rei gesta ferri exequamur. Scribit Evagrius expulsis à Nova Laura Origenistis, cum id apud Imperatorem factum vituperaret Theodorus Ascidas, Constantinopolim missos fuisse Rufum, & Cononem Archimandritas, aliosque Palaestina Monachos virtute nobiles; eosque simul atque illuc delati sunt, ad ventilandam Origenis, Evagrii, & Didymi causam accessisse: Ascida contra, ut de Theodoro Mopsuesteno, Iba, & Theodoretò ageretur laborante: ante omnia quaesitum esse, utrum homines vita functi anathematis subijci possint; Eutychium, qui Amaseno Episcopo tunc erat à responsis, quaestionem solvisse exemplo Iosiae Regis, à quo non Daemonum solum Sacerdotes in vivis agentes, interfecti, sed mortuorum etiam loculi resossi sunt: hoc dictum tanto omnium, sed Iustiniani praesertim applausu fuisse exceptum, ut eum deinde ad Constantinopolitanam Sedem Imperator extulerit: de Theodoro deinceps Mopsuesteno, deque scriptis Theodoretì, contra duodecim Capitula Cyrilli, & de Iba Epistola ad Marin Perfam fuisse disputatum; quibus damnatis cum adversus Origenis dogmata, ipsiusque sequaces, obtulissent libellos Eulogius, Conon, Cyriacus, & Pancratius Monachi, sententiam Synodi rogasse Iustinianum, prolatis quoque in medium lucubratis à Vigilio de iis rebus libellis, in quibus Origenem laborasse ostendebat, ut Apostolicæ doctrinae sinceritatem Graecorum & Manichaeorum delirius aspergeret; quod in eo etiam iam ante culpaverat Iustinianus in Epistola ad Menam, operam eum dedisse dicens; *ἵνα τῶν ἑλλήνων ἰουδοιογίας, καὶ μαριζανίας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐξέλθῃ. Ἐπὶ τὰς ἑλλήνων ἰουδοιογίας, καὶ μαριζανίας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐξέλθῃ. Ἐπὶ τὰς ἑλλήνων ἰουδοιογίας, καὶ μαριζανίας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐξέλθῃ.* *Ut non penitus per Graecicam & Manichaeicam suam fraudem multos perdant: unde Origenem cum Manichæo conjungit Facundus libr. 12. cap. 1. Ad hunc inquit, obfinationem pertinere dicimus, imò principatum in ea tenere firmamus illas etiam doctrinas, quas quidam non quasi minus intelligendo Scripturas divinas, sed eis aperte resistendo, sola presumptione spiritus condiderunt; sicut Manichæus atque Origenes.* Addit Evagrius post damnatum Synodi vociferationibus Origenem, ipsiusque partianos; placuisse ut de eo ad Iustinianum referretur: tum verba ipsa repraesentat, in quibus Origenes tamquam fur anathematum laqueis constructus, & extra sacra moenia dejectus esse dicitur; atque his adjecta esse ait damnata Origenistarum capitula, unde facile innotescat in quibus illi simul vel consentiant vel dissentiant; quintum ex iis capitulis continere dogma à Monachis quibusdam Nova Lauræ, & Theodoro Ascida assertum, quod Christo aequales futuros in restitutione Apostolos, & Martyres ex miraculis ab ipsis editis concludit; nefariasque Didymi, Evagrii, & Theodori sententias reliquas diligenter fuisse collectas. Habet hæc eadem Nicephorus, sed nonnulla præterea de suo adnectit, velut, agitata hæc secunda sessio fuisse; adnectit & ipsos Synodi anathematissimos, quos ad verbum describere se affirmat, quique ij ipsi sunt, quos Epistola suæ ad Menam jam ante Iustinianus subtexerat. Horum fides sit penes Nicephorum, levissimum; ut jam ante monuimus & futilem Græculum. Cedrenus autem literas exhibet quæ à Iustiniano ad Synodum contra Origenem missæ sunt: quarum sententia hæc est; comperit habere se Monachos esse Hierosolymis, qui Pythagora, Platonis, & Origenis errores tueantur, qua de re quaerendum decrevisse. Tum dogmata ipsorum aliquot recenset; illud potissimum quod istis maxime temporibus ventilatum adnotavimus de animarum *ωροσπαρξῆς*, inter quas anima sola Christi suum ordinem immota tenuerit; quod ex Pythagoræ, & Plotini, ac præcipue Platonis somniationibus ab Origene translatum demonstrat: quamobrem Patres hortatur ut deliria ejusmodi, una cum Origene, ejusque sequacibus, anathemate obrerant. Quibus acceptis literis, Patres unanimi consensu paruisse subiicit demum Cedrenus.

XVI. Ita profligatis Origenistarum rebus, quicunque factionis hujus affines erant à Sabæ Lauris sunt ejecti, in easque rursus orthodoxi Patres migrarunt. Tum vero ab hæresibus & temporum difficultate Palaestina respiravit, cum adversus Oecumenici Concilij auctoritatem deinceps mutire vix auderet quisquam. Vnde in tantam venit totius Orientis invidiam Origenis nomen ac doctrina, ut hodieque Ecclesiasticis legibus apud Græcos vetitum esse ferant, ne quis opera ipsius describat; qui secus faxit, hunc extra Ecclesiae communionem esse juberi. Magnum tunc erat in Ecclesia Cassiodori nomen, cuius de Origene sententiam, post latos à Constantinopolitana Synodo in eum anathematissimos, sciscitari operæpretium est. In libro itaque De institutione divinarum Scripturarum talia de eo scribit; multorum ipsum Patrum sententia Hæreticum declarari, & à Vigilio Papa denuo esse damnatum; nempe per Constitutum, ut suspicari licet, in eam rem speciatim publicatum; Theophilum triginta quinque ipsius errores redarguisse; magno in eum dolore Epiphanium succensuisse; maxime in eo legendo probandam regulam, quæ ab Hieronymo in Epistola ad Tranquillinum proposita est. Florebant circa hanc tempestatem

A dogmata maxime reprobata in utramque disputavit partem, sententiam ipse suam fortasse hac arte occultans; præcipuosque Origenis laudatores commemoravit. Vixit circa annum 720 Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, qui præter alia opuscula *avca-ro-δovkov*, sive *ασέδουτος* scripsit. Libri hujus summa fastigia legens Photius Cod. 233. in eo præcipue hoc agi refert, ut Gregorij Nysseni scripta ab illo Origenis errore immunia esse probentur, quo Dæmones, ac homines infernis ignibus damnatos liberatum aliquando iri affirmatur; ab Origenistis ergo Gregorij libros partim spuris additamentis, partim etiam male interpretatis verbis fuisse vitiatos Germanum pertendisse; eoque opere insignem de Origenistis aperte convictis triumphum egisse. Coævus propemodum fuit Germano huic Iohannes Damascenus, qui suam adversus Origenistas odium clarissimis testimoniis declaravit; in libro præsertim De Hæresibus, in quo terribis Hæreticis Origenianos accenset, eosque Augustinum & Epiphanium affectatus duplices fuisse ait. Idem in Eclogis, quæ manu scriptæ extant in Bibliotheca Claromontana Societatis Iesu, fragmenta quadam affert Antipatri Bolstrorum Episcopi, *ἐκ τῆς ἐν τῷ βλασφημῶν τῷ δευτέρῳ ἀποστόλου ἀποστολικῆς ἐπιστολῆς*. Qui quomodo fuerit in Origenem animatus ex hoc titulo intelligitur. De hujus Antipatri ætate diu ac multum mihi quaesita, id solum hæcenus potui deprehendere, Eusebio quem suggillat recentiore fuisse, Iohanne Damasceno à quo laudatur, vetustiore. Incomperta quoque mihi ætas Iohannis Mabropodæ Metropolitanæ Ecclesiæ Euchaitarum, qui scripsit Solutionem in Explicationem Origenis in Psalterium. Recensetur ille liber in Catalogo Bibliothecæ Constantinopolitanæ Illustrissimi Principis Marmoretæ, qui subne-
C xus est Supplemento Bibliothecæ Gesnerianæ Antonij Verderij. Anonymum quoque Origenis Scholiasten commemorat Antonius Possevinus in Apparatu sacro, ætatis peræque ignotæ. Nihil magis conijcere possum quo tempore lucubrata fuerit *ἀποφυσίον λογιστικῆς ἀποφυσίον*, quæ ponitur in Allatiano Vaticana Bibliothecæ censu. Par Damasceni Venerabilis Beda æquum Origeni se præbuit; nam & præclaras eius dotes extulit præconis, nec vitia tamen dissimulavit. Iniquior Anastasius Bibliothecarius suppressis Adamantij laudibus ejus tantum errores amare ultus est, Eusebiumque ipsum nimij erga Origenem amoris acriter coarguit. Sæculo sequente, quod à Christi ortu nonum numeratur, floruit Haymo Alberstatensis. Apertis ille verbis Origenem crimine conatus est absolvere; errores vel ipsi ab Hæreticis affectos, vel ab ipso non ex sententia, sed ex opinione propositos asse-
D verans. Contra vero Photius Constantinopolitanus Patriarcha ipse æqualis Adamantium favissime proscedit.

XVIII. Longum esset singulorum explorare & referre sententiam, qui obiter ac aliud agentes de Origene Origenisque doctrina quid sibi videretur strictim ediderunt. Quid enim Georgium Syncellum, & Theophanem; quid Georgium Cedrenum, quid Theophylactum, quid Iohannem Zonaram, quid Michaëlem Glycam, quid Nicephorum Callisti commemorem, à quibus, ut à tota fere Græcorum natione pessime exceptus est? quid Nilum Thessalonicensem, qui nihil ait Origeni, Christianorum licet sapientissimo, & Scripturæ peritissimo, profuisse sapientiam, quo minus à fidei integritate descisceret. Suidas Lexicographus pro more suo aliorum dicta compilans duplici Origenem donavit elo-
E gio, quorum prius ex Eusebio fere decerptum, sed confuso & perturbato ordine, partim etiam ex Græca interpretatione Elogij quod ipsum donavit Hieronymus, mirifice ipsum extollit; alterum vero deproptum *ἠωνάριον* ex Cedreno Hæresicos ipsum crimine compellat. Animadversionem vero nostram postulat, quod pro Origene Nicetas scripsit e-
 logium: *Hoc autem, inquit, in summa dicendum est, Origenem in physico theorematibus, eorumque allegorijis, necnon in tota morali disciplina doctorum omnibus acceptissimum, accommodatissimumque fuisse, atque adeo eum, qui virtutum ætioribus se maxime omnium exerceat. Huius enim exercitij studio vitam usque adeo excolebat, ut peccatus ejus, quemadmodum aiunt, præ nimia rei consuecunque animata continentis & abstinentia exciderit. At in vera fide, iisque disciplinis, quæ majorem contemplationem, atque in primis theologiam requirunt, omnium quotquot illum præcesserunt, & secuti sunt, absurdissimum
F se præstiterit: quæ ex Epiphanio fere decerpta sunt. Rursum vero quid Sidonium Apollinarem, quid Bedam, quid Freculphum Lexoviensem, quid Reginonem, quid Hermannum Contractum, quid Marianum Scotum, quid Honorium Augustodunensem, quid Gulielmum Parisiensem appellem, qui in eum sese æquiores præbuerunt? quid Martinum Polonium qui magnis eum extulit laudibus? quid Anastasium Bibliothecarium qui in contraria fuit sententia, & asperrimis ipsum convitiis perfricuit? quid Bernardum, qui in Sermone De verbis Origenis, hunc circumspicte legendum esse monet, quod multa illum contra fidem scripsisse sanctorum Patrum tradat auctoritas? quid Thomam Aquinatem, ipsam haud secus ac parentem Arianorum incessentem? quid Robertum Cursonum Anglum, quem scripsisse librum *De salvatione Origenis* refert Balæus Centur. 3. Scriptoris Britannicæ? quid Vincentium Bellovacensem, qui Speculi Doctrinalis libr. 18. cap. 43. summa æqui-*

Beda in Cat.
 Istanti q.
 Florb. cap.
 De luminat.
 vob. Eccl.
 Anastas. in
 Hist. ad
 A. Chr. 187.
 p. 244.

Nil. de pri.
 Papa 25. al.
 mal. ceteris
 p. 63.
 in libr. De
 script. Eccl.

Epiph. Her.
 64. cap. 5.

tate de Origene pronuntiat: quid Vernerum VVestphalum, qui postquam laudes in A
 Originem congesit, conciliare se non posse dicit repugnantes & oppositas de meritis ac
 virtutibus Originis sententias? Quid varios præterea inferioris illius aevi Hæreticos re-
 censentem, qui pieraque ipsius placita renovant: velut ij quibus nomen fuit de Barulo,
 quos Historici narrant animarum *αποστασην* defendisse, & beatam Virginein pro Angelo
 habuisse: velut Valdenses, qui Sacerdotes quamdiu criminibus & noxis impliciti hærent,
 ordinis sui potestate uti non posse, & pios omnes Sacerdotes esse asserunt? Vnum il-
 lud monitis Lectores velim, asperius fere à Græcis Originem quam à Latinis adhiberi:
 cuius rei causam ad Synodum Quintam referimus, quæ cum Originem una cum Tribus
 Capitulis damnasset, Tria vero Capitula complures Occidentis Episcopi adversus Synodi
 auctoritatem tueri instituerunt, hinc tuendi quoque Originis profecta apud ipsos videtur B
 esse consuetudo.

XIX. Piam foeminam Mechtildem decimumquartum sæculum tulit. Hujus ante an-
 nos aliquot in lucem emissa vita est, in qua editum ipsi divinitus oraculum quoddam no-
 fra observatione dignum refertur. Cœlitus quippe Deum ipsi nuntiasse narrat vitæ
 hujus Scriptor, quidquid Samsoni, Salomoni, & Origeni condonatum à se, & indultum
 est, consulto homines celasse, ut rei hujus ignoratione perterriti doctissimi, prudentis-
 simi, & fortissimi quique, perparum de se, omnia vero de Deo sperare discant. Celebraba-
 tur hoc ipso tempore Bernardus Guido, à quo recensentur Origeniani errores, & in Sy-
 nodo Quinta una cum Auctore damnati esse memorantur. Posterior illo Bartolomæus
 Platina præclare egit cum Origene, & magnis cum laudibus exornavit. Maximo vero fuit C
 sequenti atate Iohannis Pici, Mirandulam Comitum, in re literaria laus & celebritas, ut ne-
 que nobiliorem, neque doctiorem patronum sibi Origenes optare potuerit. Inter nongentas
 ergo Conclusiones, quas univesto orbi disputandas proposuit, insignis hæc erat: *Ra-
 tionabilis est credere Originem esse salvum, quam credere ipsum esse damnatum.* Ex ingenti illa Po-
 sitionum struce tredecim asteriscis signatas, quasi Fidei Christianæ contrarias, Pici æmuli
 damnaverunt, in quibus ea erat quæ ad salutem Originis pertinet. Apologiam pro se sua-
 que doctrina scripsit clarissimus Princeps, & tutando Adamantio peculiare caput dicavit.
 Septem illud constat articulis, quos referre utile est: *In primo videtur, an Origenes unquam
 hæreticam de rebus fidei opinionem scripsit & crediderit: In secundo, dato quod scripsit, an dogmati-
 ce, vel adhesive, vel inquisitive tantum scripsit: In tertio, dato quod adhesive, an taliter adhesive, D
 quod ille scribendo moraliter peccaverit, & Hæreticus dici possit: In quarto, dato quod scripsit, & ta-
 liter scripsit, quod scribendo erraverit, an pro talibus unquam penituerit: In quinto, dato quod de
 eius nec penitentia, nec impenitentia constet, an sit rationabilis ipsum credere esse damnatum, an sal-
 vum: In sexto, quid ex dictis Decretorum iudicandum sit Ecclesiam determinasse de Origene: In septi-
 mo, quantum obliget in ista materia credulitatem nostram determinatio Ecclesie.* Diversa fuerunt de his
 Conclusionibus, & Apologetico hominum iudicia, adeo ut vitanda multorum offensio-
 ni, ne à quoquam legerentur ista Conclusiones Decreto sanxerit Innocentius 8. Pontifex
 maximus; salvam tamen ac integram Pici exiltimationem esse voluerit. Hujus successores
 Alexander 6. anno 1493. 18. Junij Breve Apostolicum ad Picum dedit, quod est hujusmo-
 di, ut pro Apologia ipsum valere possit, adeo severa & gravi oratione omni Picum hære- E
 feos & erroris suspicione liberat. Aliis puto Pici exemplum, ut simile pro Origene aude-
 rent, stimulo fuit. Quamobrem Iohannes Nauclerus Tubingensis Præpositus insignia in
 Chronico Origeni elogia conscripsit. Multis eum quoque concelebravit laudibus Iohan-
 nes Tritemius Abbas Spanhemensis, in libr. De script. Eccles. nec errores tamen ipsius
 dissimulavit, ab iisque se alienum esse velle professus est.

XX. Initio superioris sæculi sparsas in Bibliothecis Origenianarum scriptionum reli-
 quas colligere, & in publicam lucem dare primus instituit Iacobus Merlinus Visturnien-
 sis, Theologus, Canonicus, & Pœnitentiarius Parisiensis. Operi Apologiam addidit pro
 Origene, in qua de Gelasio, & lata ab eo in Concilio Romano sententia, tum & de Hie-
 ronymo non satis prudenter locutus est, nec ut Catholicum ac pium virum, nedum Theo- F
 logum decuit, aliaque adjecit multa, quæ Massæi Cameracensis Scholæ tum Rectoris, &
 Natalis Bedæ Facultatis Theologicæ Syndici expostulationibus patuere. Cum Originis
 ergo ipsi affingerentur errores, multis ac diu res in Supremo Senatu, & inter Parisinos
 Theologos controversa ac disputata est. Certe anno 1522, Apologiæ suæ Apologiam per-
 texere necessum habuit Merlinus. Manu scripta illa servatur in Theologicæ Facultatis Bi-
 bliotheca, e jusque mihi usura concessa est. Quam cur in lucem non emisisset Auctor, equi-
 dem nescio. Tribus illa libris continetur. Prior pro Origene, Originisque doctrina pu-
 gnat, & septem Conclusionibus absolvitur, quarum prima hæc est: *Non est certum & evi-
 dens, nec indubitatum, Concilium aliquod damnasse Originem Adamantium Leonidis martyris filium,
 tanquam Hæreticum notorium & publicum.* Altera ita se habet: *Dogmatizans Originem Adamantium*

A Leonidis martyris filium non fuisse notorium & publicum Hæreticum ab Ecclesia legitime cõgregata damnatum, nec est hæreticum, neque in fide suspectum. Tertia est hujusmodi: Probabiliter affirmans Originem Adamantium Leonidis martyris filium non fuisse auctorem omnium illorum pessimorum errorum quæ sibi imponantur, non derogat Ecclesiasticis sanctionibus, neque summorum Pontificum Decretis, neque sanctorum Patrum dogmatibus. Quarta his verbis concepta est: *Asserere probabiliter alteram istarum propositionum: Originem Adamantium Leonidis martyris filium non est, nec fuit Hæreticum; Originem Adamantium Leonidis martyris filium est vel fuit Hæreticum, non est Hæreticum, hæresim sapiens, nec erroneam, à fide, aut fidei pietate alienam.* Quinta talis est: *Asserens hanc vel illam partem probabiliter, seponere debet omnem pertinaciam & sub conditione expressa vel tacita affirmare alteram; alioquin periculoso discrimini sese committet.* Sexta ita expressa est: *Quamvis prædictæ propositiones non possint simul stare in veritate, & necesse sit alteram esse veram; stat tamen aliquem partem veram affirmantem non esse Schismaticum, nec de Schismate suspectum.* Septima demum his verbis absolvitur: *Christiana pietati conducibilis est, stante tali, tantoque dubio, cum veritas in parte occulta est & anceps, nec per Ecclesiam aut Pontificem aperte definita, de Originis doctrina & auctore eysdem in favorem bene sapere & dogmatizare, quam perperam; & in commendando excedere, quam deficere à laude sibi debita: præsertim si in alteram venire oporteat.* Secundus liber novem Propositiones ex Apologia Merlini ab ipsius adversariis excerptas & reprehensas defendit. Tertius Originis vitam & Elogia ex Eusebio, Hieronymo, Nauclero, & Tritemio depromit: quibus subjecta est responsio ad Dialogos Massæi, & Additiones Bedæ. In his Merlinus non tam ex fide historiarum & testimoniis antiquorum, quam contortis sophismatis & argutiis de

C Schola velitur.

XXI. Præclare etiam hac aetate de Origene meritis est Desiderius Erasmus, nam & Commentariorum ejus in Matthæum partem aliquam Latino sermone retulit, & vitam ipsius scripsit, ac laudes prosecutus est, & de lucubrationibus, deque eruditione, ac docendi ratione arbitrium tulit; à dogmatis autem manibus abstinuit, morte, ni fallor, præventus, quæ quominus susceptam quoque Origenianorum Operum editionem & censuram absolveret, & Originis adversarios reselleret, impedimento fuit. In ea porro, quæ extat, censuræ parte antiquum Erasmus obtinuit, res non satis accurate perfectas præcipiti judicio disceptans, & disceptando nonnumquam impingens. Summopere interim Originem averfabatur Martinus Lutherus, cujus ea vox fuit: *Originem iam dudum dicitur de veris,*

D Cui subinde adspulatus est Theodorus Beza; cum sexcentis locis Annotationum majorum in Epistolam ad Romanos, tum maxime sub ipsum initium, scedissima Adamantio stigmata inurens: *Neque vero, inquit, cum hæc dico, quicquam voio Patrum auctoritati detrabere: sed sane quod ad me attinet, Originem non possum bona conscientia inter eos Patres collocare, quos velim imitari. Itaque non pudebit illum errata passim resellere, nullo (ita me bene Deus amet; obirectandi studio: sed quod impurum scriptorem exoptem aut ex Lectorum manibus excutit, aut summo cum iudicio à studiosis tractari.* Moderatus de Origene & æquius senserunt & scripserunt Magdeburgenses, pro vitis eum vel virtutibus ornantes: quamquam minime ipsos feras, Adamantij orthodoxa nonnulla, sed scæta suæ dogmatis contraria, in crimen trahentes; aliqua vero perperam ipsi affingentes. Adamantij in Iohannem Commentaria in Veneta S. Marci Bibliotheca Græce nactus Ambrosius Ferrarius Mediolanensis, monachus Cassinas, primus Latine convertit & typis commisit: Origeniana vero famæ usque adeo studiosus fuit, ut dum illi patrocinatus est, parum ipse suæ consuluerit: quamvis enim summa se in hoc libro vertendo usum fide sit obtestatus, nonnulla tamen consulto resecta deprehendat, in quibus à recto Christianæ doctrinæ calle Originens aberraverat. In nuncupatoriâ præterea ad Iulium Tertium Pontificem maximum Epistola, magnis sese sumptibus adeundas curasse narrat celeberrimas, quæ ubique gentium sunt, Bibliothecas, missis etiam qui tot in perlustraront Græciam, & si quæ nanciscerentur scripta Originis, ea ad se asportarent. Hinc adeo locupletatus, multa ipsius & *ypocrita* opera prælo parabat. Quæ cur in lucem non venerint, ignoramus. Tutando Originis nomini utilem aliquanto post operam contulit Sixtus

F Senensis è Prædicatorum familia: egregium quippe illi in Bibliothecæ sanctæ libro quarto elogium consecravit, in quo non illum solum extollit præconiis, sed librorum etiam ipsius numerum recenset, & genuina à spuris erudite secernit. Errores vero in Annotationum libris notat & excutit. Parum ipsius ratio Casari Baronio Cardinali probata est; qui cum alienissimo esset adversus Originem animo, summamque in eum stili asperitatem & inclementiam in Annalibus exerceret, carpsit etiam & obiter tetigit reliquos, quicunque in eum propensiores essent: *Miratus sum vehementer, inquit, post damnationem ejus ab Anastasio Papa Pontificia auctoritate instillatam, post eysdem reprobationem in Sexta Synodo pronuntiatam, post tot antiquorum Patrum in idipsum conspirantes sententias, adhuc recentiores quosdam ausos esse pro eodem novas edere Apologias, & auctoritate Catholica Ecclesia iudicatas sapienter controversias denovo temere agitare, quod visum est scisse haud pridem Sixtus Senensis.* Non mitius Originem habet Ro-

bertus Bellarminus Cardinalis, Origenisque adeo partiaros omnes & defensores. Summa sane æquitate cum Adarantio egit Claudius Espenceus in Commentariis in Epistolam ad Titum; nam neque infano oecœcatus amore quicquam de fide historiae decerpfit, nec erroribus offensus laudes ipsius obscuravit. Plurimum ipsi favisse fertur ac multa condonasse Vicelius in libro De scriptoribus Ecclesiasticis; quod quidem ex aliena fide refero, nam librum reperire non potui. Reliquorum vero in ornando Origene industriam longo intervallo superavit Gilbertus Genebrardus Theologus Parisiensis, & Archiepiscopus deinde Aquensis: nam priores editiones recensuit, & ad vetera cum Græca, tum Latina Bibliotheca Regiæ exemplaria contulit & emendavit; novam omnium Operum editionem molitus est, in eaque multa nondum edita publicavit, Philocaliam in Latinum sermonem transtulit; Collectanea Editioni suæ præfixit, in quibus nihil fere prætermisum est, quod ad purgandum Origenem, & omni absolvendum crimine pertineret. Ultimo præsertim Collectaneorum capite selecta quædam Origenis profectus est dogmata, ab Ecclesiastica norma discrepantia; in iisque tutandis vel excusandis nimium suo in Origenem amori obsæcutus est. Æquiores se in rebus ipsius tractandis præbiterunt Antonius Possévinus, Iacobus Gretserus, & Stephanus Binetus, veritatem spectantes unam, odio vel amori nihil admodum tribuentes. Incerta vero Abrahami Sculteti ratio, qui postquam de Origene se paucis acturum dixit, quia inter Hæreticos fere potius, quam inter Patres numeratur, mox ubi ad eius doctrinam ventum est & errores, vel à librorum depravatoribus profectos ipsos esse censet, vel in iis fluctuasse Origenem demonstrat. Dissimilis illorum Petrus Halloxius Leodiensis, nuperimus ille Origenis vindex, ipsius vitam, virtutes, & documenta libris quatuor fusissime complexus: ad id attentus unum, ut vel integram & orthodoxam, ac labis immunem Origenis doctrinam fuisse demonstraret; vel si quid veritate victus huic inhaesisse vitij fateri cogitur, id ut quæritis unde cunque excusationibus diluat.

Ant. Possévinus in Appar. Sacr. Tac. Origenis De iure & more prioris libri de malo libr. 10. cap. 11. si dicat in libro De salute Origenis. Abr. Scult. in Medull. Theol. Paris. 16. c. 1. & 6.

ORIGENIANORVM LIBER TERTIVS

ORIGENIS SCRIPTA.

Libri tertij partitio.

LIBRVM istum itidem ut priores duos in Capita quatuor dispescimus. I. de Scriptis Origenis in universum disputat. Quæ, quoniam vel ad Scripturæ interpretationem pertinent, vel sunt peculiaris instituti, in duo genera distribuimus, Exegetica, & Syntagmata. Secundum itaque Caput agit de Origenis Exegeticis, iisque eius Operibus quibus varias Scripturæ interpretationes ante ipsius ætatem editas complexus est, & ipsius volumina appellari queunt. III. versatur circa ejusdem Syntagmata. In Quarto, quo ordine, quibus temporibus lucubrati sint libri Origenis, exquiritur. Subjicitur Appendix De libris Origeni falso adscriptis.

CAPVT PRIMVM.

DISPVTVR IN VNIVERSVM DE SCRIPTIS ORIGÈNIS.

I. *Stilus Origenis redundans & incultus.* II. *Plus septem ei dictanti aderant notarij: totidem librarij & puellæ opera eius vitidius exarabant.* III. *Quicunque supersunt Origenis Libri, vitiatij & corrupti sunt.* IV. *Sua quibusque Origenis Operibus auctoritas, seu valor assignatur.* V. *De Origenianarum scriptio num numero differitur.* VI. *Quibus Scripturæ sanctæ editionibus uti solitus fuerit Origenes, aperitur.*

I. REDVNDAT